

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ДОСВІД ПРОЕКТУ БРИТАНСЬКОЇ РАДИ «ШКІЛЬНИЙ ВЧИТЕЛЬ НОВОГО ПОКОЛІННЯ»

Людмила Бабій,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

Тетяна Кондратьєва,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

Практична підготовка фахівців будь-якої галузі посідає чільне місце у навчальному процесі, адже головна мета вищої освіти – здобуття професії, яка визначатиме роль індивіда у суспільстві, його здатність впливати на процеси, що сприяють розбудові та розвитку держави. Є очевидним факт, що сучасне українське суспільство у різних галузях гостро відчуває потребу кадрів, які мають добру іншомовну підготовку, адже активні процеси Євроінтеграції та глобалізації диктують нові виклики на ринку праці. Відтак, особливо актуальним сьогодні вважаємо проблему якісної підготовки вчителя англійської мови.

Починаючи з вересня 2017 року на факультеті іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка триває імплементація проекту Британської ради «Шкільний вчитель нового покоління» (PRESETT project New Generation School Teacher). Ключовими принципами цього проекту є студенто центрованість, навчальна автономія, і найголовніше, – навчання через практикування. Курс методики навчання іноземних мов на факультеті займає 6 семестрів і передбачає щотижневі сесії, які тривають 6-8 академічних годин. Викладачі відмовилися від традиційного формату лекцій, семінарів чи практичних пар. Визначальною формою організації навчання є власне сесії, або ж майстеркласи. Студенти вже з першого заняття і впродовж усього курсу мають можливість спробувати себе у ролі вчителя. Переважають групові види роботи, проекти, аналіз кейсів, розробка і апробація міні-уроків з акцентами на теми, які вивчаються на певному етапі.

Програмою, яку запропонували розробники проекту, передбачено 17 кредитів шкільної практики, що розділена на 3 основних етапи. На кожному етапі студенти виконують різні ролі. Так, власне, вже з 2 курсу студенти відвідують школу у функції спостерігачів (Observer). Починається діагностична практика, метою якої є вивчення досвіду практикуючих педагогів.

Важливо зазначити, що до кожного етапу чи теми курсу розроблено спеціальні завдання, які слід виконувати під час спостереження за уроками

англійської мови у школі. Зокрема, студенти на цьому етапі повинні зосередитися на наступних пунктах:

- спостереження за роботою та розподілом ролей між учнями та вчителем з наступним заповненням листків-анкет;
- спостереження за впливом психолого-педагогічних факторів на процес навчання іноземної мови;
- аналіз матеріалів та засобів навчання іноземної мови;
- аналіз форм роботи з матеріалами;
- спостереження за методами, які вчителі використовують під час навчання іноземної мови;
- визначення ролі вчителя у заохоченні учнів до автономної позакласної навчальної роботи;
- забезпечення ресурсами для самостійної роботи;
- аналіз методів та прийомів презентації та закріплення граматичного матеріалу, вибору підходу до навчання граматики (дедукційний/індукційний);
- спостереження за розвитком навчальних стратегій учнів;
- аналіз методів та прийомів презентації та закріплення лексичного матеріалу;
- спостереження та аналіз способів інтеракції між учнями та вчителем, застосування різних форм роботи з класом;
- вибір комунікативних стратегій, співвідношення мовлення вчителя та учнів;
- імплементацією учне-центрованого навчання.

Впродовж усього курсу студенти збирають професійне портфоліо і обов'язково додають до нього звіти про педагогічну практику у школі.

Наступним етапом є проходження практики у ролі асистента вчителя (Assistant teacher), оскільки у 5 та 6 навчальному семестрі студенти від ролі спостерігача поступово переходять до виконання завдань як помічники вчителя. Навчальні модулі сфокусовані на опрацюванні таких тем, як мовленнєві уміння навчання сприймання на слух, мовленнєві уміння навчання усного продукування та взаємодії, мовленнєві уміння навчання зорового сприймання, мовленнєві уміння навчання продукування та взаємодії писемного, тобто студенти опановують вміння для навчання усіх мовленнєвих аспектів.

Під час проходження практики у ролі асистента вчителя студенти виконують завдання на спостереження, вчать планувати уроки разом зі вчителем-ментором, розробляти матеріали для навчання слухання, читання, говоріння та письма, вивчають досвід вчителя, пов'язаний з аналізом помилок, які допускають учні та роботою над помилками, оцінюванням та підготовкою

тестів, а також мають можливість проводити частину уроку, сфокусовуючись на розвитку продуктивних та репродуктивних навичок учнів.

Завершальний етап – це виробнича педагогічна практика. Маючи ґрунтовну теоретичну та практичну підготовку, налагоджену співпрацю з вчителями, з якими вони мали можливість працювати впродовж попередніх семестрів, студенти направляються у заклади середньої освіти для проходження практики, яка триває 6 тижнів та охоплює 6 кредитів. Протягом цього періоду студенти виконують обов'язки класних керівників, самостійно планують уроки, пишуть конспекти та розробляють матеріали для навчання. Отже, вони повністю беруть на себе повноваження вчителя (Teacher).

Варто відмітити, що проект «Шкільний вчитель нового покоління» відповідає новим стандартам, запровадженим НАЗЯВО, зокрема аспекту, який стосується педагогічної практики. Адже відповідно до рекомендацій міністерства освіти і науки України на педагогічну практичну відводиться 17 кредитів.

Зазначимо, що проект втілюється на факультеті іноземних мов понад п'ять років, а отже вже маємо дипломованих спеціалістів, які навчалися за цією програмою і розпочали свою професійну діяльність за фахом. Як свідчить досвід, ці студенти демонструють високий рівень практичних умінь і є цілком конкурентоспроможними на ринку праці навіть без великого трудового стажу. Адже практична підготовка, яку вони отримали під час навчання в університеті, забезпечує їм достатній рівень професійних компетентностей, які дозволяють їм впевнено почуватися з учнями у школі, імплементувати нові сучасні методики та підходи до навчання англійської мови суголосно із пріоритетами Нової Української Школи, а отже змінювати систему викладання іноземної мови в загальноосвітній школі.

Список використаних джерел

1. Ресурс MOODLE: English Language Teaching Methodology: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2032>

2. Терещук Г.В., Чайка В.М., Винничук О.Т., Варакута О.М., Нагачевський І.А., Каплун І.Г. Положення «Про педагогічну практику студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка» / Відпов. за вип. Г.В.Терещук. – Тернопіль: ТНПУ, 2007. – 40 с.

3. Типова програма “Методика навчання англійської мови” Освітній ступінь бакалавра // <https://ngschoolteacher.wixsite.com/ngscht/core-curriculum-1>

4. Типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 126 с.
https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/typova_programa_metodyka_navchannya_angliyskoyi_movy_1.pdf